

plk. PhDr. Eduard Stehlík, MBA

Armádní generál Šimon Drgáč**PERSONÁLIE**

8. listopadu 1892 Mutěnice – 28. června 1980 Mutěnice

Vojenské rozhledy, 2015, roč. 24 (56), č. 4, s. 113–117, ISSN 1210-3292 (tištěná verze), ISSN 2336-2995 (on-line).

Hodnost armádního generála a funkce náčelníka Generálního (dříve Hlavního) štábu představují bezesporu nejvyšší mety, jichž může voják za svého života dosáhnout. Vzhledem k výjimečnosti této vysoké hodnosti i nejvyšší funkce ve vojenské hierarchii se to v novodobých dějinách české, respektive československé armády dosud podařilo jen několika málo jednotlivcům. Zdálo by se proto, že životní osudy každého z této hrstky „vyvolených“ budou dokonale zpracovány a všeobecně známy. Opak je však pravdou. U některých mužů, kteří stanuli na čele naší armády, totiž známe jen jejich základní životopisná data a stručný přehled funkcí, které zastávali. Patří mezi ně bohužel i armádní generál Šimon Drgáč. Narodil se 8. listopadu 1892 ve známé vinařské obci Mutěnice v početné rodině místního podsedníka Julia Vagundy-

Armádní generál Šimon Drgáč

-Drgáče a jeho manželky Kateřiny, rozené Vaculíkové. Generálův otec se původně jmenoval Drgáč, avšak po osiření ho adoptovali manželé Šimon a Viktorie Vagundovi, kteří hochovi dali své jméno. Později začal on i jeho děti používat složené příjmení Vagunda-Drgáč. Nejinak tomu bylo i u malého Šimona. Ten se však za první světové války přiklonil pouze k příjmení Drgáč a tuto změnu si nechal v roce 1921 provést i úředně.

Po ukončení základní školní docházky v rodné obci pokračoval Šimon Drgáč ve studiu na prvním českém státním gymnáziu v Brně, kde 10. července 1912 s vyznamenáním odmaturoval a jako mimořádně nadaný student se stal posluchačem Filozofické fakulty Gregoriánské univerzity v Římě (s vyučovacím jazykem italským a latinským). Stačil však absolvovat pouhé dva semestry. Dne 7. července 1913 byl odveden a 1. října téhož roku nastoupil jako jednoroční dobrovolník k c. a k. pěšímu pluku č. 3 v Sarajevu, kde absolvoval záložní důstojnickou školu. V domovské posádce prožil nejen uskutečnění atentátu na následníka trůnu 28. června 1914, ale i vypuknutí první světové války o měsíc později.

Jako záložní důstojník byl ihned nasazen na srbské frontě, kde zastával funkci velitele čety (později roty) až do 5. prosince 1914, kdy byl u Slovače v Srbsku raněn. Poté byl až do února 1915 hospitalizován v nemocnicích v Bělehradě, Lublani a Brně. Po vyléčení se na počátku března 1915 vrátil zpět na srbské bojiště, odkud byl 23. května 1915 přemístěn na italskou frontu. Zde již 22. srpna 1915 padl do italského zajetí.

Dobu od srpna 1915 do počátku prosince 1916 strávil Šimon Drgáč v zajateckém táboře u městečka Melfi v jižní Itálii, kde začal hledat cestu do tvořících se čs. legií. Přání se mu splnilo 15. prosince 1916, kdy byl dán vzhledem ke své dokonalé znalosti italštiny k dispozici Československé národní radě, u níž působil až do konce ledna 1918. Od počátku února do 9. března 1918 zastával funkci pobočnicka Slováckého praporu v italské Padule a následně byl až do 21. května 1918 místopředsedou tamní odvodní komise. Poté působil až do 11. června 1918 u 33. čs. střeleckého pluku italských legií jako velitel čety strojních pistolí a od 12. června 1918 do poloviny listopadu 1918 se zapojil do bojů na frontě s kulometnou četou skupiny kulometných rot 7. čs. divize (od 15. října 1918 již v hodnosti nadporučíka). Pak se stal pobočником kulometné skupiny 7. čs. divize, s níž se počátkem roku 1919 vrátil do vlasti. Zpočátku vážně uvažoval o dokončení vysokoškolského studia, ale nakonec se rozhodl zůstat natrvalo v uniformě jako důstojník z povolání.

Od března do poloviny září 1919 zastával kapitán Šimon Drgáč (povýšen byl 28. února 1919) funkci velitele roty u kulometné skupiny 7. čs. divize, s níž se zúčastnil bojů proti maďarským bolševikům na Slovensku. Krátce poté, co válka s naším jižním sousedem skončila, byl 16. září 1919 povolán jako frekventant do kurzu generálního štábu v Praze. Po jeho absolvování byl v březnu 1920 přidělen ke štábu 10. divize v Nových Zámcích jako přednosta jejího 1. (organizačního) a 3. (operačního) oddělení. Za mobilizace, která byla vyhlášena v říjnu 1921 v souvislosti s pokusem Karla I. Habsburského navrátit se na maďarský trůn, zastával u své divize (dislokované tehdy již v Banské Bystrici) funkci přednosta 1. a 4. oddělení. Nedlouho poté byl 2. prosince 1921 povýšen na štábního kapitána a stal se náčelníkem štábu divize. Jako schopný a perspektivní důstojník nastoupil na počátku listopadu 1922 do II. ročníku Válečné školy v Praze, kterou úspěšně ukončil 27. srpna 1923, a následně byl převeden do stavovské skupiny důstojníků generálního štábu. Poté se vrátil zpět k 10. divizi do Banské Bystrice, kde působil jako přednosta jejího 3. (operačního) oddělení až do konce srpna 1925 (mezitím se 1. září 1923 dočkal povýšení do hodnosti majora).

Dnem 1. září 1925 byl Šimon Drgáč přemístěn z Banské Bystrice do Košic, kde se stal přednostou 2. oddělení (zpravodajského) tamního Zemského vojenského velitelství. V této funkci působil až do poloviny listopadu 1927, kdy byl přemístěn do hlavního města republiky a 19. listopadu ustanoven do téže funkce, avšak u ZVV Praha. Přednostou zpravodajského oddělení pražského ZVV zůstal až do konce ledna 1929 (v mezidobí absolvoval na přelomu roku 1927–1928 kurz při Kriminalistickém ústavu Univerzity Karlovy v Praze a 26. dubna 1928 byl povýšen na podplukovníka generálního štábu). Dnem 31. ledna 1929 byl přemístěn k Ministerstvu národní obrany a ustanoven vojenským atašé v Paříži se současnou akreditací nejen pro Francii, ale i Belgii a Švýcarsko. Z Paříže se Šimon Drgáč vrátil zpět do republiky po necelých třech letech a 1. prosince 1931 se stal velitelem I. praporu pěšího pluku 14 v Prešově.

V únoru 1933 zamířil Šimon Drgáč po čtyřech letech opět do Prahy a 28. února se stal přednostou všeobecné skupiny 3. oddělení (operačního) Hlavního štábu. Tuto funkci

však zastával jen necelý rok, protože byl již 31. prosince 1933 v hodnosti plukovníka (povýšen 1. července 1933) přemístěn ke 2. oddělení (zpravodajskému) Hlavního štábu a 31. března 1934 ustanoven jeho přednostou. Tuto důležitou a nesmírně zodpovědnou funkci zastával přesně dva roky – až do 31. března 1936 –, kdy byl jmenován zatímním velitelem pěšího pluku 34 v Hranicích. Jeho tehdejší přímý nadřízený brigádní generál Matěj Němec o něm napsal:

„Naprostě spolehlivý, krajně svědomitý, velmi pracovitý. Projevuje vždy náležitou rozvahu a iniciativu s vrozeným smyslem pro odpovědnost. Přímý, ukázněný, oddaný. Velmi dobrý kamarád. Spravedlivý vůči podřízeným. Bezvadného společenského vystupování. Svým klidem a pomalou řečí může působit klamným dojmem pomalosti. Je však velmi nadaný a bystrý. Správně uvažuje a dobře se rozhoduje, své názory dovede vždy obhájit. Všeobecné vzdělání má velmi dobré, má velké vojenské znalosti. Všestranně upotřebitelný, pro velení vyšší jednotce způsobilý.“

Po necelém roce stráveném na Moravě byl Šimon Drgáč 4. ledna 1937 povolán do Kurzu pro vyšší velitele v Praze, jehož absolvování mu mělo v dohledné době otevřít cestu ke generálské hodnosti. Po jeho ukončení se stal 20. září 1937 náčelníkem štábu Generálního inspektora čs. branné moci, kde setrval až do poloviny září 1938. V době vrcholícího ohrožení republiky ze strany Hitlerova Německa byl 20. září 1938 přidělen jako zástupce MNO k nově zřízenému Ministerstvu propagandy Hugo Vavrečky s úkolem, jak sám uvedl, „hájit v tomto úřadě zájmy *mobilisované armády a jejího očekávaného nasazení do boje*“. K válce sice nedošlo, avšak Šimon Drgáč zůstal u Ministerstva propagandy (v likvidaci) i nadále. Právě zde ho v březnu 1939 zastihla okupace. Nemínil se s ní smířit a ihned se zapojil do protinacistického odboje. Později napsal:

„Za podzimních a zimních měsíců na přelomu let 1938–1939 jsme se s generálem Aloisem Eliášem shodli na myšlence, že přišel čas připravovat obnovu našich legií. Když jsem mu řekl, že už přemýšlím o tom, jak se dostat do Jugoslávie, poznamenal: „Ano, nové legie budou, ale ty neodcházej, já s tebou počítám, čeká nás úkol zde doma.“ Zůstal jsem tedy a zapojil se do odboje.“

V okupované vlasti se plukovník Šimon Drgáč mimo jiné podílel na vzniku odbojové skupiny tzv. tiskových důvěrníků ministerského rady Zdeňka Schmoranze, složené z bývalých zpravodajských důstojníků. Tou dobou již zastával funkci generálního sekretáře Národního souručenství, do níž byl ustanoven na návrh ministra Jiřího Havelky ve shodě s názorem prezidenta Emila Háchy, jemuž se Drgáč jevil „jako vzor přímého a vzdělaného důstojníka, na kterého je plně spolehnutí“. Ve vedení Národního souručenství však nezůstal dlouho. Již 1. září 1939 byl zatčen a vyšetřován jak v souvislosti s odbojovou činností svou, tak i „tiskových důvěrníků“. Gestapo však proti němu nezískalo dostatek důkazů, a tak neskončil na popravišti jako několik jeho blízkých spolupracovníků. Přesto nebyl propuštěn na svobodu a v následujících šesti letech prošel řadou nacistických kázní a koncentračních táborů (Dachau, Buchenwald, Gollnow, Drážďany, Berlín). Se štěstím přežil i pochod smrti a 24. dubna 1945 se ve Flossenbürgu dožil osvobození Američany. Ti ho také 11. května 1945 dopravili do Prahy. Odtud odjel k rodině do Mutěnic, kde se po zbytek května 1945 zotavoval z prožitých útrap. Právě tehdy napsal: *„Že jsem se vrátil domů, za to děkuji mým bývalým odbojovým spolupracovníkům, kteří mlčeli a neprozradili nic. Děkuji jim a v úctě se skláním před těmi, kteří se osvobození nedožili.“*

Dne 1. června 1945 byl Šimon Drgáč ustanoven velitelem Vojenské akademie v Hranicích a v říjnu téhož roku povýšen na brigádního generála. Poté se stal 8. října 1946 1. podnáčelníkem Hlavního štábu čs. branné moci a tuto funkci zastával až do 1. dubna 1948, kdy byl po únorových událostech v Československu ustanoven zástupcem náčelníka Hlavního štábu. Zanedlouho se v rychlém sledu dočkal povýšení do hodnosti divizního i sborového generála a po odvolání armádního generála Bohumila Bočka z funkce náčelníka Hlavního štábu (v souvislosti se špionážní aférou jeho syna Zdeňka) byl 1. srpna 1948 ustanoven jeho nástupcem. Tím prakticky stanul až na samém vrcholu armádní hierarchie (1. října 1949 navíc dosáhl hodnosti armádního generála). Období, které Šimon Drgáč strávil na Hlavním štábu, bohužel patří k temné, a v kontextu jeho předchozího směřování a postojů, jen těžko pochopitelné životní etapě. Právě zde se dal plně do služeb nově nastoupivšího režimu a jako člen KSČ se podílel nejen na prohlubování sovětského vlivu v čs. armádě, ale i na vlnách čistek, v jejichž důsledku musely armádu opustit stovky odborně zdatných a demokraticky smýšlejících důstojníků. Nakonec se však stal totalitnímu režimu nepohodlným i on sám a jeho nejbližší spolupracovníci.

Dne 26. dubna 1950 byl Šimon Drgáč z funkce náčelníka Hlavního štábu odvolán, dán na dovolenou s čekáním a následně přeložen do výslužby. V roce 1952 byl zatčen, obviněn ze „*sabotáže uplatňování sovětských zkušeností při výstavbě armády*“ a 28. dubna 1954 odsouzen za velezradu a vyzvědačství ke čtyřadvaceti letům odnětí svobody, ztrátě hodnosti a propadnutí majetku. Trest si odpýkával v mnoha nechvalně proslulých věznicích tehdejšího Československa – včetně Mírova a obávaného Leopoldova. Právě tou dobou byl však v Sovětském svazu odhalen Stalinův kult osobnosti, což mělo dopad i na ostatní komunistické satelity. Nedávno skončené soudní procesy byly revidovány, a někteří z vězňů dokonce propuštěni na svobodu. Mezi nimi v roce 1958 i Šimon Drgáč. Již 7. ledna 1960 mu prezident Antonín Novotný udělil milost spojenou se zahlazením trestu a 13. května 1963 ho vojenské kolegium Nejvyššího soudu plně rehabilitovalo. Vrátil se poté do Mutěnic, kde žil tiše a skromně, obklopen svou rodinou, až do 28. června 1980, kdy vydechl naposled. Jen jedinkrát výrazně vystoupil z ústraní. Když se v srpnu 1968 před mutěnickou radnicí podepisovala protestní petice proti sovětské okupaci Československa, připojil armádní generál Šimon Drgáč svůj podpis mezi prvními...

Použité prameny

Soukromý archiv rodiny Drgáčovy

Vojenský ústřední archiv – Vojenský historický archiv, Praha:

- ♦ kvalifikační listina Šimona Drgáče
- ♦ poslužný legionářský spis Šimona Drgáče

Vojenský ústřední archiv – Vojenský správní archiv, Olomouc:

- ♦ osobní spis Šimona Drgáče

Záznam rozhovoru autora s manželkou generála Šimona Drgáče, paní Julií Drgáčovou.

Poručík Šimon Drgáč (první zprava) jako důstojník čs. legií v Itálii.

V roce 1948 sborový generál Šimon Drgáč (druhý zprava) doprovázel ministra národní obrany armádního generála Ludvíka Svobodu při slavnostním vyřazení nových poručíků Letecké vojenské akademie (LVA).